

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 502/2023-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Soňa Tóthová, advokátska kancelária, s. r. o., Šafárikovo námestie 2, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 11Ncp/3/2023 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Nc/3/2023 z 13. júla 2023 takto

rozhodol:

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Nc/3/2023 z 13. júla 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Nc/3/2023 z 13. júla 2023 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **663,57 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu v namietanom konaní a napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vyslovil

porušenie jej označených práv postupom krajského súdu i napadnutým uznesením najvyššieho súdu, toto napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem priznania náhrady trov konania sťažovateľka žiada priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 5 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 502/2023-16 z 24. októbra 2023 v znení opravného uznesenia č. k. II. ÚS 502/2023-40 z 24. januára 2024 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Zároveň týmto uznesením odložil právoplatnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

3. Podľa čl. XI bodu 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024 veci patriace do pôsobnosti senátov ústavného súdu, ktoré boli pridelené sudcom spravodajcom pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto rozvrhu práce, prerokujú senáty v pôvodnom zložení. Na základe toho rozhodol o prijatej ústavnej sťažnosti senát uvedený v záhlaví tohto nálezu.

4. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že na krajskom súde je pod sp. zn. 11CoP/51/2023 vedené konanie o úpravu práv a povinností k maloletemu dieťaťu na čas do rozvodu, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako účastníčka – matka maloletej. Otec maloletej [REDAKOVANÉ] je sudcom vo veci konajúceho krajského súdu. Podľa vyjadrenia sťažovateľky dôvodom rozvodu manželstva je, že otec maloletej nadviazal mimomanželský vzťah s kolegyňou.

5. Sťažovateľka podala námietku zaujatosti proti všetkým sudcom krajského súdu vrátane sudcov vec prejednávajúceho senátu 11CoP, v ktorej žiadala ich vylúčenie a prikázanie veci inému súdu toho istého stupňa práve z dôvodu, že otec maloletej je sudcom krajského súdu a jeho súčasná partnerka je tiež zamestnaná na krajskom súde.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že sudcovia krajského súdu Mgr. Fedor Benka, JUDr. Silvia Hýbelová, Mgr. Katarína Arnouldová nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci v konaní vedenom na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 11CoP/51/2023 (vec bývalého Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 59P/138/2021).

7. Sťažovateľka napadnuté uznesenie namieta v niekoľkých rovinách. Predovšetkým namieta spôsob, akým sa najvyšší súd vysporiadal s jej námietkou zaujatosti, a to najmä s jednotlivými vyjadreniami členov senátu 11CoP, kde minimálne jeden z nich uviedol, že má s otcom maloletej priateľský vzťah, a všetci uviedli, že napriek ich pocitu osobnej nezaujatosti sa sťažovateľke môžu javiť ako zaujatí.

8. Sťažovateľka zároveň namieta, že najvyšší súd sa nevysporiadal s jej námietkou zaujatosti v celej jej šírke, pretože namietala zaujatosť všetkých sudcov krajského súdu, nielen členov senátu 11CoP. Okrem toho namietala, že súčasná partnerka otca maloletej, ktorá rovnako pracuje na krajskom súde a je v kolegiálnom vzťahu so sudcami súdu, môže mať osobný záujem na veci, keďže ide o úpravu výživného.

9. Napokon sťažovateľka namieta, že najvyšší súd sa vôbec nezaoberal námietkou zaujatosti z pohľadu teórie zdania.

10. Vo vzťahu k namietanému postupu sťažovateľka kritizuje krajský súd, ktorý porušil princíp jednoinštančnosti konania o námietke, pokiaľ [REDAKOVANÉ] umožnil oboznámiť sa s podanou námietkou zaujatosti a vyjadriť sa k nej. Toto pochybenie krajského súdu nevyhodnotil ako vadu konania ani najvyšší súd. Okrem toho v rámci konania o určenie príslušnosti sa [REDAKOVANÉ] mal ešte pred postúpením Krajskému súdu v Bratislave možnosť vyjadriť k tejto otázke na rozdiel od sťažovateľky, ktorá takú možnosť nedostala.

11. Sťažovateľka v súhrne považuje napadnuté uznesenie za nedostatočné odôvodnené, formálne, nekoherentné, zmätočné a strohé, čo v konečnom dôsledku spôsobuje jeho nezákonnosť a arbitrárnosť.

II.

Vyjadrenie odporcu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

12. Z vyjadrenia najvyššieho súdu doručeného ústavnému súdu 13. novembra 2023 vyplýva, že predsedníčka vec prejedávajúceho senátu a zároveň sudkyňa spravodajkyňa zotrúva na dôvodoch nevyklúčenia sudcov senátu 11CoP krajského súdu. V tejto súvislosti opätovne zdôraznila, že kolegiálny vzťah k účastníkovi konania nie je dôvodom vylúčenia sudcov konkrétneho senátu.

13. Predseda krajského súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 16. novembra 2023 uviedol, že v rámci výkonu jeho právomoci – výkonu dohľadu nad dodržiavaním dôstojnosti a plynulosti súdneho konania a zásad sudcovskej etiky, nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali porušeniu týchto pravidiel.

14. Otec maloletej v postavení zúčastnenej osoby v konaní pred ústavným súdom doručil svoje vyjadrenie k ústavnej sťažnosti 21. novembra 2023. Zúčastnená osoba uviedla, že s jednotlivými členmi senátu má výhradne pracovný vzťah nepresahujúci rámec kolegiality. Pokiaľ aj jeden zo sudcov označil ich vzťah za kamarátsky, je tomu tak výhradne v kontexte pracovných vzťahov.

15. Pokiaľ išlo o námietku sťažovateľky, že najvyšší súd nerozhodol o námietke zaujatosti všetkých sudcov krajského súdu, tak zúčastnená osoba poukázala na § 55 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého o vylúčení ďalších sudcov sa rozhoduje iba v tom prípade, ak sa zároveň rozhodne o vylúčení toho sudcu, ktorý ma vec prejednať a rozhodnúť.

16. Tvrdenia sťažovateľky týkajúce sa nedostatočného vysporiadania sa s námietkou zaujatosti v časti týkajúcej sa súčasnej partnerky považuje zúčastnená osoba za irelevantné a oneskorene podané, keďže ich sťažovateľka prvýkrát prezentuje až v ústavnej sťažnosti.

17. Podľa názoru zúčastnenej osoby sa najvyšší súd s teóriou zdania vysporiadal dostatočným spôsobom v bode 13 odôvodnenia napadnutého uznesenia.

18. Zúčastnená osoba vo svojom vyjadrení dôrazne odmietla, že by ju ktokoľvek z krajského súdu nezákonným spôsobom oboznámil s námietkou zaujatosti. O tejto sa dozvedela z elektronického súdneho spisu, do ktorého nahliadla, využijúc vlastný občiansky preukaz prostredníctvom webovej stránky ministerstva spravodlivosti ako účastník konania.

19. V závere vyjadrenia zúčastnená osoba konštatuje, že výhrady sťažovateľky o arbitrárnosti a nezákonnosti napadnutého uznesenia sú príliš všeobecné na to, aby obstáli.

20. Sťažovateľka svoju repliku ústavnému súdu doručila 7. decembra 2023. Vo vzťahu k vyjadreniu najvyššieho súdu konštatovala, že ani v ňom sa najvyšší súd žiadnym relevantným spôsobom nevysporiadal s námietkami, ktoré prezentovala v odvolaní či ústavnej sťažnosti. Za neprijateľný považuje sťažovateľka argument najvyššieho súdu o potencionálnom nekontrolovateľnom náraste námietok zaujatosti v prípade vyhovenia jej ústavnej sťažnosti.

21. Pokiaľ sa predseda krajského súdu vyjadril tak, že nezistil skutočnosti, ktoré by zakladali domnienku, že vzťahy medzi sudcami vec prejednávajúceho senátu a [REDAKOVANÉ] presahujú rámec profesionality a kolegiality, tak ide o priamy rozpor so samotnými vyjadreniami jednotlivých sudcov.

22. Skutočnosti uvádzané vo vyjadrení zúčastnenej osoby považuje sťažovateľka za nepravdivé a také, ktorými sa zúčastnená osoba snaží odvrátiť pozornosť od merita veci. Ako nepravdivé tvrdenie označila, že zúčastnená osoba nepovažovala za potrebné sa doteraz k námietke zaujatosti vyjadriť. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na vyjadrenie [REDAKOVANÉ] z 30. júna 2023, ako i jeho vlastné tvrdenia, že v namietanom konaní navrhoval vykonať dokazovanie.

23. Sťažovateľka sa tiež nestotožnila s tvrdením, že postup najvyššieho súdu vo vzťahu k možnej zaujatosti ostatných sudcov najvyššieho súdu bol správny. Poukázala na § 55 CSP prvú vetu a tvrdí, že najvyšší súd mal zaobstarať vyjadrenia ostatných sudcov krajského súdu k námietke zaujatosti.

24. K časti týkajúcej sa vzťahu zúčastnenej osoby s kolegyňou sťažovateľka uviedla, že prostredníctvom tejto argumentácie deklarovala charakter vzťahov, ktoré sa môžu na pracovisku vytvoriť. Osobná prepojenosť sudcov a pracovníkov súdu má pre posúdenie nestrannosti sudcov v jej veci význam.

25. Vyjadrenie zúčastnenej osoby v časti namietaného porušenia princípu jednoinštančnosti považuje sťažovateľka za zmatečné. Zdôraznila, že námietka zaujatosti sa na vyjadrenie protistrane nepredkladá a na tom nemení nič ani skutočnosť, že je evidovaná v elektronickom súdnom spise. Pre úplnosť sťažovateľka poukázala na to, že námietka zaujatosti je evidovaná v spise sp. zn. 11CoP/51/2023 a vyjadrenie k námietke v spise sp. zn. 11Ncp/3/2023.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

26. Sťažovateľka namieta porušenie práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1a 2 ústavy) a práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o jej námietke zaujatosti s negatívnym výsledkom. Porušenie práva na rovnosť zbraní (čl. 47 ods. 3 ústavy) videla sťažovateľka v jednostrannom vyhodnotení podanej námietky zaujatosti zo strany všeobecných súdov.

27. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti prioritne namieta, že najvyšší súd napriek vyjadreniam sudcov senátu 11CoP deklarujúcich pozitívne, ba až priateľské väzby medzi nimi a účastníkom konania rozhodol o ich nevytlúčení z prejednávania a rozhodnutia vo veci. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd nezobral do úvahy tzv. teóriu zdania a z tohto hľadiska námietku zaujatosti dostatočne neposúdil.

28. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sudkyňa Hýbelová uviedla, že s [REDAKOVANÉ] si tyká, no vzájomný vzťah označila ako kolegiálny. Sudkyňa Arnouldová

rovnako uviedla, že s účastníkom konania sa denne stretáva na pracovisku, tykajú si a komunikujú výhradne o pracovných veciach. Sudca Benko charakterizoval vzťah ku kolegovi ako kamarátsky, pričom komunikujú nielen o pracovných veciach. Všetci členovia senátu pripustili, že sťažovateľke sa môžu javiť zaujatí, hoci sa subjektívne cítia nestranní.

29. Najvyšší v odôvodnení napadnutého uznesenia argumentoval predovšetkým tým, že z vyjadrení vyplýva, že mimo pracoviska sa členovia senátu s účastníkom konania nestretávajú, a to, že majú kolegiálne vzťahy, nie je dôvodom na ich vylúčenie.

30. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti).

31. V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu.

32. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prejednávanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prejednanie veci pre seba.

33. Pokiaľ ide o subjektívne hľadisko, treba vychádzať z prezumpcie nepredpojatosti dotknutého sudcu a zistiť, či jeho vyjadrenia alebo správanie v konkrétnej veci neposkytujú dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky.

34. V tejto súvislosti treba poukázať na časť vyjadrení namietaných sudcov prezentovaných v napadnutom uznesení, v ktorých prezentovali svoj subjektívny postoj ako nestranný a nezaujatý.

35. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti („Justice must not only be done, it must also be seen to be done.“). Podľa ESLP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia sudy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras proti Litve, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná.

36. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán.

37. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či pochybnosť o nestrannosti sudcu je objektívne oprávnená, resp. odôvodnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

38. Pri teste objektívnej nestrannosti sa preskúmavajú hierarchické a iné väzby medzi sudcom a inými protagonistami v konaní (rozsudok Veľkej komory vo veci Micallef proti Malte z 15. 10. 2009, sťažnosť č. 17056/06, bod 97). Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého existuje opodstatnená obava, že nie je celkom nestranný, pretože v stávke je dôveryhodnosť, ktorú musí súdna moc vzbudzovať v demokratickej spoločnosti a hlavne u účastníkov konania (rozsudok ESLP vo veci Padovani v. Taliansko z 26. 2. 1993).

39. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia síce poukazoval jednak na judikatúru ESLP a odbornú literatúru, pokiaľ ide o zhodnotenie námietky zaujatosti z hľadiska objektívnej nestrannosti, ale výhradne vo všeobecnej rovine. Ústavný súd taktiež konštantne judikuje, že existencia výhradne kolegiálneho vzťahu medzi sudcom a účastníkom konania nie je dôvodom na vylúčenie z rozhodovania (napr. uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 124/2010 z 26. augusta 2010, uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 352/2010 z 20. októbra 2010, uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 824/2016 z 29. novembra 2016 a i.). Najvyšší súd však svoje rozhodnutie založil výhradne na závere, že členovia senátu síce majú s účastníkom konania ako ich kolegom dobré pracovné vzťahy, ale mimo pracoviska sa nestretávajú, a preto obava sťažovateľky nie je založená na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

40. Ústavný súd však takéto odôvodnenie v okolnostiach danej veci nepovažuje za dostatočné. Sťažovateľka v podanej námietke svoju obavu z nestrannosti sudcov krajského súdu odôvodňovala blízkymi kolegiálnymi vzťahmi, čo podporila tvrdením o tom, že aj súčasná partnerka [REDAKOVANÉ] je zamestnankyňou krajského súdu. Z uvedeného vyvodila, že na danom pracovisku vznikajú nadštandardné vzťahy vybočujúce z rámca bežnej kolegiality. Navyše, z vyjadrenia sudcu Benka vyplýva, že s kolegom má priateľský či kamarátsky vzťah a komunikuje s ním aj nad rámec pracovných záležitostí. Takto označený vzájomný vzťah v okolnostiach prípadu vyžaduje, aby sa vo veci rozhodujúci súd zaoberal intenzitou vzájomných vzťahov vyčerpávajúcim spôsobom. Poukaz najvyššieho súdu na to, že dotknuté osoby sa mimo pracoviska nestretávajú, nie je možné považovať za dostatočné zhodnotenie intenzity medziľudských vzťahov.

41. Vzťahom priateľským sa vo všeobecnosti chápe hlboký (až emocionálny) vzťah založený na dôvere, úprimnosti, družnosti, prívetivosti, vzájomnej pomoci, tolerancii, porozumení, ale aj účasti na spoločnom duševnom i duchovnom živote a pod. Je preto dôležité odlišovať priateľstvo od iných medziľudských vzťahov (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Nc 12/2014 zo 16. apríla 2014, II. ÚS 400/2022).

42. Okrem nedostatočného odôvodnenia posúdenia subjektívnej stránky nestrannosti dotknutých sudcov (bod 40) sa najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočne nezaoberal ani posúdením objektívnej stránky nezaujatosti, a to nielen vo vzťahu k sudcom senátu 11CoP, ale prípadne ani k ďalším sudcom vec prejednávajúceho krajského súdu.

43. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol iba všeobecné východiská posudzovania objektívnej nestrannosti, no nezohľadnil všetky okolnosti danej veci vo vzťahu k tomu, ako sa môžu sudcovia krajského súdu javiť navonok účastníkom konania (v tomto prípade sťažovateľke). Podľa názoru ústavného súdu v rodinnoprávnej agende, v ktorej sa rozhoduje vo veciach týkajúcich sa maloletých detí, kde sú vo väčšej miere prítomné emócie a osobnostná stránka veci, je potrebné zvlášť dôsledne posudzovať aj zdanie nestrannosti vo veci rozhodujúcich sudcov. V tomto smere nie je nezanedbateľné (a to aj z pohľadu objektívneho testu nestrannosti) vnímanie veci aj samotnými vec prejednávajúcimi sudcami, ktorí sa vyjadrili, že sa sťažovateľke môžu javiť zaujatí (bod 28).

44. Z tohto pohľadu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nezodpovedá požiadavke, že musí byť jasné a musí zodpovedať na oba možné spôsoby zaujatosti. Najvyšší súd mal preto podrobnejšie preskúmať tiež otázku objektívnej stránky zaujatosti a až následne rozhodnúť o vylúčení, resp. nevyhlúčení sudcov krajského súdu, pretože, ako bolo už uvedené, súd sa musí aj navonok javiť ako nestranný, nadaný spravodlivým, nestranným a nezaujatým rozhodovaním.

45. Obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi namietaného sudcu, resp. sudcov z ďalšieho prerokovania a rozhodovania pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 616/2012). Je samozrejmé, že rozhodnutie súdu o ne/vylúčení sudcu/ov príslušného súdu musí byť odôvodnené tak, aby poskytovalo odpoveď na tie podstatné otázky, ktoré majú vplyv na naplnenie hypotézy uvedenej v § 49 ods. 1 CSP.

46. Pokiaľ najvyšší súd napadnutým uznesením o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľkou meritórne rozhodol bez toho, aby sa so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu vyčerpávajúco vysporiadal so subjektívnou, ale aj objektívnou stránkou nestrannosti vo svetle jednotlivých vyjadrení a okolností prípadu, porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

47. Sťažovateľka namietala aj to, že najvyšší súd nerozhodol o vylúčení ostatných sudcov krajského súdu, mimo členov vec prejednávajúceho senátu. V replike potom upresnila, že namietala postup najvyššieho súdu, ktorý si nevyžiadal stanovisko ostatných sudcov podľa § 55 CSP prvej vety.

48. Ústavný súd túto námietku nepovažuje za dôvodnú, pokiaľ najvyšší súd nevyhlúčil žiadneho zo sudcov senátu 11CoP. Podľa § 55 CSP rozhodnúť o námietke zaujatosti vo vzťahu k ďalším sudcom krajského súdu by najvyšší súd bol povinný iba v prípade, že by rozhodol o vylúčení vo veci rozhodujúceho sudcu, k čomu v danom prípade nedošlo. Skutočnosť, či si vyžiada aj stanoviská ostatných sudcov, bola na zvážení súdu rozhodujúcom o námietke zaujatosti. Nebolo povinnosťou ostatných sudcov krajského súdu vyjadrovať sa k námietke zaujatosti ešte pred jej predložením na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

49. Sťažovateľkou namietané porušenie čl. 46 ods. 2 ústavy, ktoré je cestou k súdnej ochrane v oblasti verejnoprávných vzťahov reprezentujúcich výkonnú zložku moci, nevykazuje znaky jeho relevantnej aplikácie v preskúmvanej veci. Jednotlivé záruky práva na súdnu ochranu ako takú sú vo všeobecnosti predmetom úpravy čl. 46 ods. 1 ústavy. Z uvedeného dôvodu dospel ústavný

súd k záveru o nedôvodnom namietaní porušenia čl. 46 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu a v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

50. Tvrdenie sťažovateľky o porušení princípu rovností zbraní (čl. 47 ods. 3 ústavy) krajským súdom v namietanom konaní nepovažuje ústavný súd za opodstatnené. Hoci z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že k podanej námietke zaujatosti sa [REDAKOVANÉ] vyjadril, nevyplýva z neho, že by tak urobil na základe výzvy či už krajského alebo najvyššieho súdu. Z vyjadrenia [REDAKOVANÉ] doručeného ústavnému súdu vyplýva, že tak urobil potom, keď sa z elektronického súdneho spisu dozvedel o jej uplatnení. Je tiež potrebné uviesť, že samotná podstata rozhodnutia najvyššieho súdu sa na vyjadrení [REDAKOVANÉ] nezakladá, ale vychádza výhradne zo sťažovateľkinho podania a vyjadrení sudcov senátu 11CoP. Nemôže byť na ťarchu súdu, že účastník konania doručí súdu nevyžiadané podanie.

51. Na základe týchto záverov ústavný súd nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojich práv namietaným postupom krajského súdu (bod 4 výroku nálezu).

52. Keďže ústavný súd ústavnej sťažnosti sčasti vyhovel (body 40, 44), napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

53. Úlohou najvyššieho súdu, ktorý je v zmysle § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu, bude opätovne rozhodnúť o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľkou, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

IV.

Finančné zadosťučinenie a trovy konania

54. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti síce navrhovala, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur, avšak tento návrh žiadnym spôsobom neodôvodnila.

55. Ústavný súd finančné zadosťučinenie sťažovateľke nepriznal, pričom vychádzal z toho, že okrem vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľky sa v konaní náprava dosiahne najmä zrušením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátením veci na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

56. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľke aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 663,57 eur (bod 3 výroku nálezu).

57. Pri výpočte výšky náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorej základná sadzba tarifnej odmeny (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za jeden úkon právnej služby predstavovala v roku 2023 sumu 208,67 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavovala v roku 2023 sumu 12,52 eur. Ústavný súd priznal

sťažovateľke trovy konania za tri úkony právnej služby – prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, replika.

58. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľky nie je platcom dane z pridanej hodnoty, výška jej odmeny tak predstavovala sumu 626,01 eur (3 x 208,67 eur) a výška náhrady jej hotových výdavkov sumu 37,56 eur (3 x 12,52 eur), t. j. spolu sumu 663,57 eur.

59. Trovy konania sťažovateľky teda predstavovali spolu sumu 663,57 eur, ktorú je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2024

Peter Molnár
predseda senátu